

The background of the slide is a photograph of two people walking away from the camera on a dirt path through a field of purple heather. The person on the left is an older man with white hair, wearing a light-colored jacket and trousers. The person on the right is younger, wearing a dark blue hoodie, dark pants, and a light-colored cap. They are walking towards a line of trees in the distance.

Actuele ontwikkelingen en trends rond pensioenen in Nederland

keynotespeech Mariëtte Hamer

Den Haag, 4 oktober 2016

**Persoonlijk pensioenvermogen
met collectieve risicodeling**

Bijdrage aan de maatschappelijke pensioendialoog

- Trends die aanleiding geven om het stelsel te hervormen.
- Persoonlijke pensioenvermogen met collectieve risicodeling als mogelijke hervormingsrichting.
- Uitdaging voor een volgend kabinet: in goede banen leiden van het transitieproces

SER-advies 2015: Analyse van de tweede pijler: sterke punten

- Verplichte deelname zorgt dat iedereen voldoende opbouwt.
- Samen risico's delen stabiliseert pensioeninkomen.
- Collectiviteit houdt de uitvoeringskosten laag.

Trends: risico's bij deelnemer

- Crisis sinds 2008 heeft financiële kwetsbaarheid van het stelsel van aanvullende pensioenen duidelijk gemaakt.
- Indexering is geen vanzelfsprekendheid, soms kortingen. Risico's zijn bij deelnemer terecht gekomen
- Er is sprake van een verwachtingskloof: deelnemers verwachten een zeker pensioeninkomen, maar in de praktijk kan dit niet worden geboden.
- Daardoor heeft het vertrouwen in het stelsel een forse deuk opgelopen.

Trends : roep om transparantie en maatwerk

- Verband tussen de premie-inleg, de beleggingsresultaten en het pensioen is voor veel mensen niet meer helder.
- Wordt versterkt door impliciete subsidie van jong naar oud (doorsneesystematiek).
- Jongeren zijn bang dat er straks geen pensioen voor hen meer is. Ouderen vinden dat zij te zwaar worden getroffen
- Draagt bij aan afnemend vertrouwen en draagvlak voor het stelsel.

Trends: arbeidsmarkt

- Afnemende levensduur van bedrijven (voorzichtig moeten zijn met het doorschuiven van verliezen naar de toekomst).
- Werkenden wisselen vaker van baan, zijn afwisselend ondernemer en werknemer of combineren beide vormen.

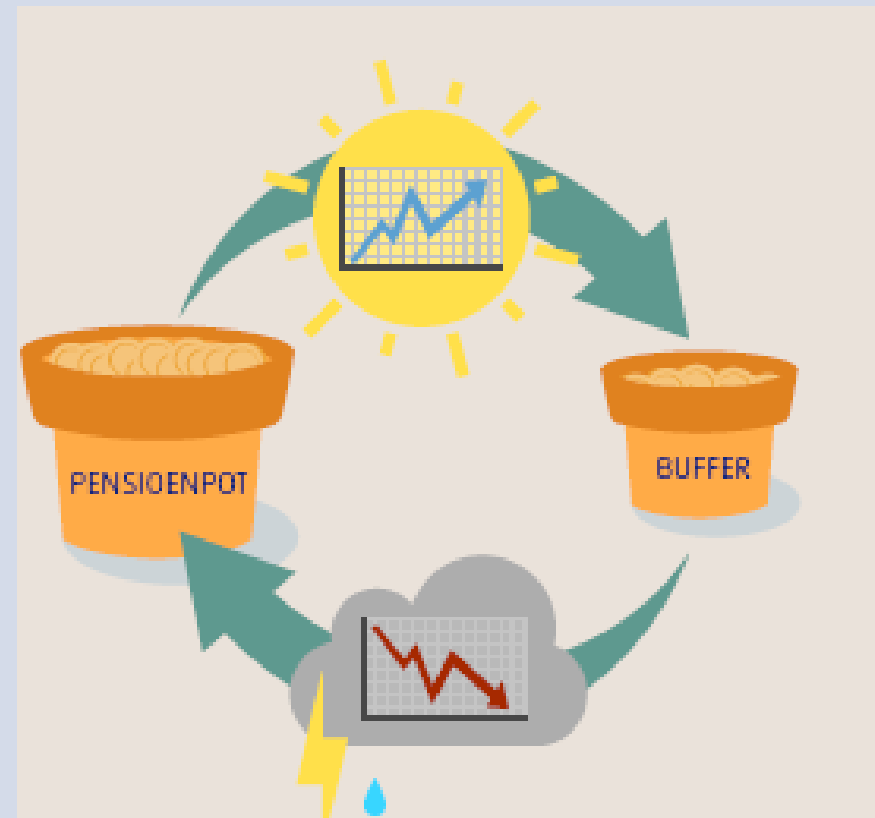
- SER-advies: Vier varianten in kaart gebracht voor toekomstbestendig pensioencontract.
- Variant IV 'Persoonlijk pensioen met collectieve risicodeling' *interessant, maar onbekend*
  - Behoud van het goede (collectieve risicodeling), gecombineerd met modernisering (persoonlijk pensioen).
  - Sluit beter aan bij maatschappelijke ontwikkelingen
  - Maar: lastige transitie (andere regeling én afschaffen doorsnee)
- Daarom verdere verkenning

Persoonlijk pensioenvermogen ...

- Nieuw: Deling van beleggingsrisico's door expliciete buffer
- Buffer mag niet negatief zijn
- Stabielere en/of hogere pensioenuitkomsten in vergelijking huidige premiereregelingen
- Risico op langlevens, kortlevens en arbeidsongeschiktheid collectief gedeeld

Pensioencontracten in beeld

SEER

Collectieve pot huidige BPF-regeling

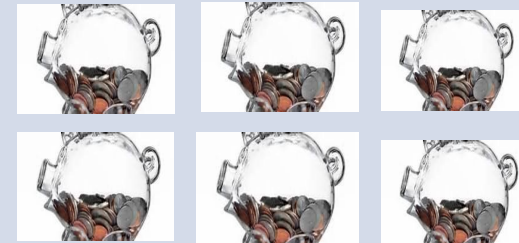
- Verplichte deelname
- Samen risico's delen
- Collectiviteit
- Schijnzekerheid
- Onvoldoende transparant
- Impliciete subsidie van jong naar oud
- Aansluiting arbeidsmarkt

Persoonlijk pensioen met collectieve risicodeling

- Verplichte deelname
- Samen risico's delen
- Collectiviteit
- Geen schijnzekerheid
- Transparant
- Geen subsidie van jong naar oud
- Aansluiting arbeidsmarkt

Individuele potten

- Geen verplichte deelname
- Geen risicodeling
- Geen collectiviteit
- Geen schijnzekerheid
- Transparant
- Geen subsidie van jong naar oud
- Aansluiting arbeidsmarkt

Variant is bekend. En nu?

- Verkenning was input voor perspectiefnota Ministerie SZW
- SER gaat nu verder met dialoog, informatie verstrekken over de verkenning en het verder doordenken van sociaal—economische aspecten bij overgang op andere stelsel
- Keuze pensioenregeling is aan sociale partners.
- Aparte verkenning zvp en pensioen.
- SER zal bevindingen dialoog rapporteren in een brief.

Uitdagingen volgend kabinet

- Ambitie dit kabinet is om in 2020 nieuw stelsel mogelijk te maken waarin doorsneesystematiek is afgeschaft
- Het kabinet werkt samen met het veld de variant met een collectief pensioenvermogen en de variant met een persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling verder uit.
- Grootste uitdaging is evenwichtige transitie:
  - verkenning van kortere transitieperiode dan 25 jaar
  - passend juridisch en fiscaal kader voor transitie
  - overeenstemming met sociale partners over verdeling kosten afschaffen doorsneesystematiek